

Verhale van Antieke Wêrelde

Die Eerste Mense

Deur Stefan Milosavljevich

Die oudste avonture in argeologie is inderdaad baie oud. Ons praat nie van duisende jare nie, maar van miljoene! Kom ons begin deur die vroegste hoofstuk in die menslike geskiedenis te verken – die Steen tydperk.

Ons sal meer as drie miljoen jaar gelede begin met 'n klomp harige regop-wandelende ape. Dan sal ons moderne wêreld-drawende mense ontmoet, voordat ons ongeveer 6000 jaar gelede met die eerste boere en hul majestueuse monumente eindig, insluitend die stomgeslaande Göbekli Tepe en die pragtige Stonehenge.

Jou Antieke Stamboom

Dit is net reg om hierdie reeks te begin met die oudste verhaal van almal, die storie van die mensdom! Jy lyk dalk baie soos jou ma en pa, maar nie presies dieselfde nie.

Met verloop van tyd kom klein verskille soos hierdie by, en diere verander baie stadig in iets heeltemal nuuts.

Dit word evolusie genoem. Oor die afgelope 7 miljoen jaar het ons uit ape in Afrika ontwikkel; die kike sjimpansees, in moderne mense.

Sahelanthropus

Hierdie ape het sowat 7 miljoen jaar gelede geleef en is dalk een van ons eerste voorouers wat op twee bene begin loop het – ten minste van die tyd.

Ons kan dit vertel as gevolg van hoe hul nekke aan hul koppe gekoppel is. Om op twee bene te loop is een van die kenmerkende kenmerke van mense, en 'n goeie teken dat 'n dier ons voorouer is. Alle ander ape loop meestal op hul hande en voete.

Australopithecus

Australopithecus, wat ongeveer 3,5 miljoen jaar gelede ontwikkel het, het oral in Oos-Afrika gewoon. Hulle het op twee bene geloop, maar hul brein was net effens groter as 'n sjimpansee sin, ten spyte hiervan was Australopithecus waarskynlik die eerste van ons voorouers wat klip gereedskap gebruik het!

Paranthropus Boisei

Paranthropus het 2,6 miljoen jaar gelede ontwikkel. Hulle is nie ons direkte voorouer nie, meer soos 'n neef. Hulle het op twee bene geloop, maar 'n dieet geëet wat meestal uit blare en grasse bestaan het. Amper soos menslike koeie. Hulle het groot tande gehad – as gevolg van al daardie gekou!

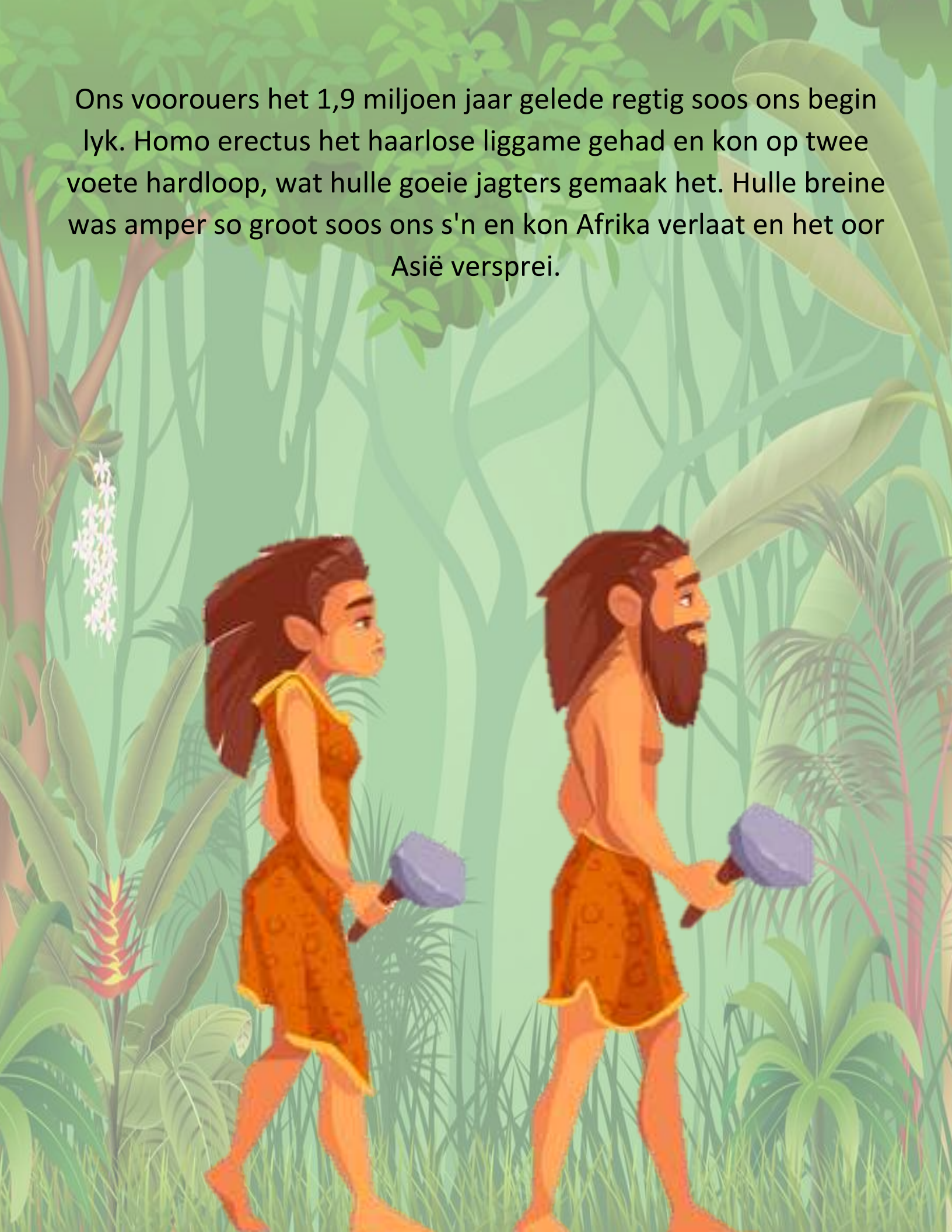

Homo Erectus

Ons voorouers het 1,9 miljoen jaar gelede regtig soos ons begin lyk. Homo erectus het haarlose liggame gehad en kon op twee voete hardloop, wat hulle goeie jagters gemaak het. Hulle breine was amper so groot soos ons s'n en kon Afrika verlaat en het oor Asië versprei.

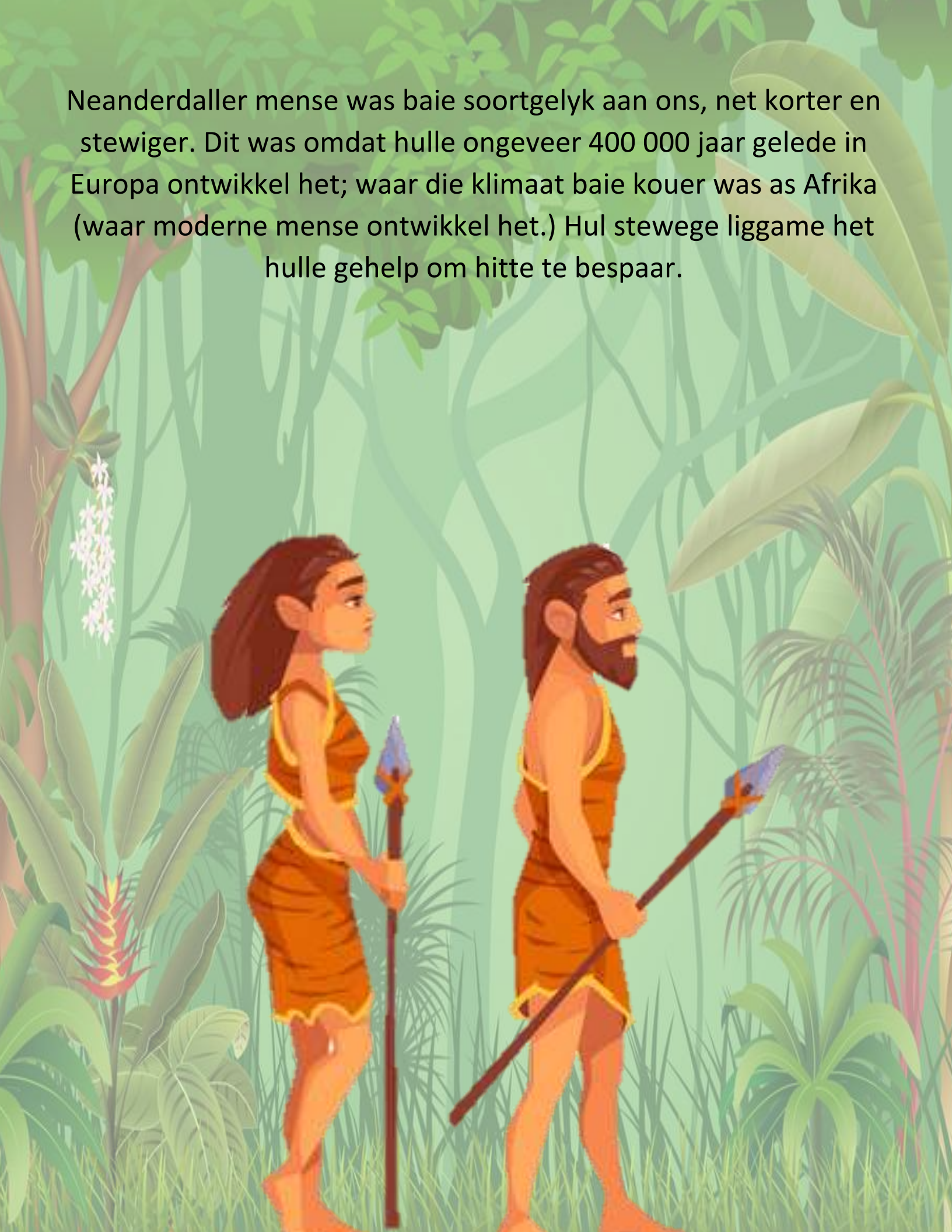

Neanderdaller

Neanderdaller mense was baie soortgelyk aan ons, net korter en stewiger. Dit was omdat hulle ongeveer 400 000 jaar gelede in Europa ontwikkel het; waar die klimaat baie kouer was as Afrika (waar moderne mense ontwikkel het.) Hul stewe liggame het hulle gehelp om hitte te bespaar.

Homo Sapiens

Ons spesie, Homo sapiens, het ongeveer 300 000 jaar gelede in Afrika ontwikkel. Ons is so baie aan ons ou voorouers verskuldig, maar ons het groter breine – ons is die nerds van ons stamboom! Ons groot semels het ons toegelaat om kreatief te wees, by enigiets aan te pas en ongelooflike gereedskap en kuns te produseer.

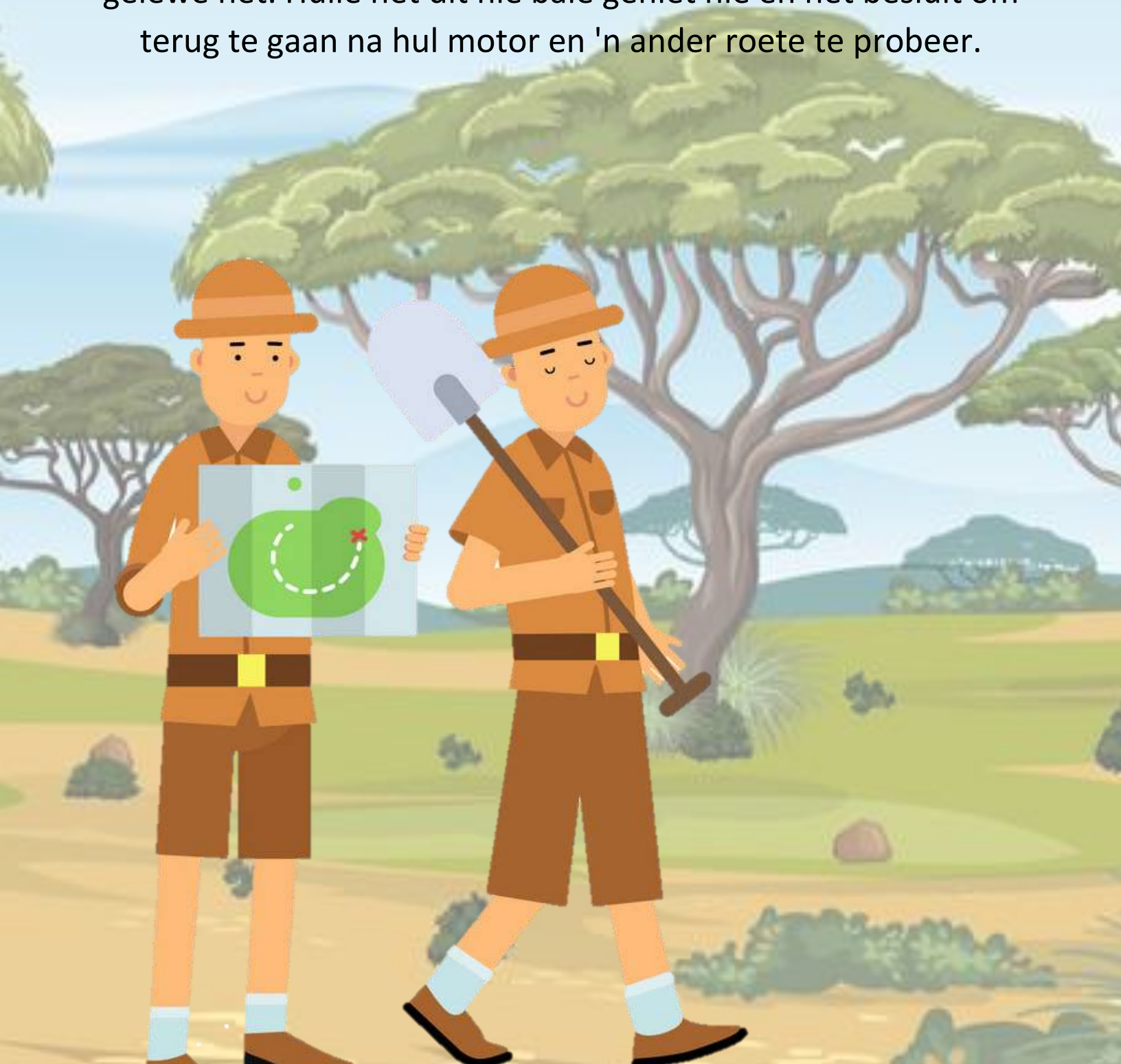

Die verhaal van 'n meisie genaamd Lucy

Donald Johanson en Tom Gray het die hele oggend in die warm son gewerk en die land rondom Hadar, in die Oos-Afrikaanse land Ethiopië, opgemeet.

Dit was 1974 en hulle was op soek na klein leidrade by ons vroegste voorouers – familie van ons wat miljoene jare gelede gelewe het. Hulle het dit nie baie geniet nie en het besluit om terug te gaan na hul motor en 'n ander roete te probeer.

Terwyl hulle terug gestap het, het hulle 'n been opgemerk
wat uit die grond uit gesteeek het.

Hulle het opgewonde begin om grond weg te vee – en het 'n deel van 'n skedel onthul na twee weke se werk, hulle het op een van die mees ongelooflike ontdekkings in die geskiedenis van die wetenskap afgekom, 'n byna volledige Australopithecus, wat hulle besluit het om Lucy te noem (na 'n liedjie way deur die Beatles gesing is)

Australopithecus was een van ons vroegste familieleden. In baie opsigte was dit meer soortgelyk aan 'n sjimpansee as aan 'n moderne mens. Dit was klein, en het waarskynlik 'n deel van hulle tyd in bome gewoon. As jy 3 miljoen jaar gelede gelewe het, sou jy ook kort en harig gewees het.

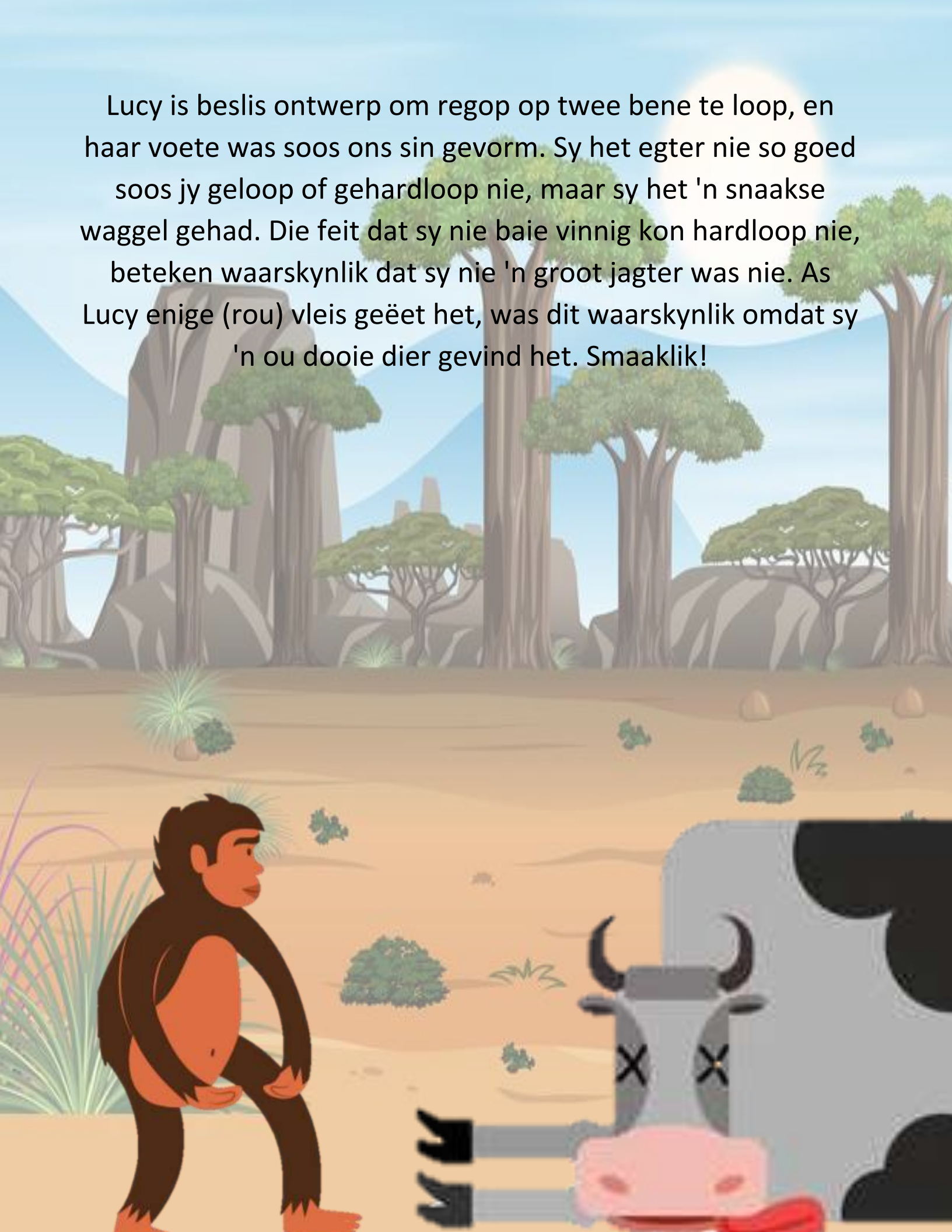
Lucy het groot tande gehad. Sy het nie geweet hoe om 'n vuur te maak nie, so alles wat sy geëet het was rou. As jou dieet uit taai stukkies kos bestaan het, het jy natuurlik groot knersers nodig om deur dit alles te kou.

Hoe weet ons hierdie hoop bene was jou agter-agter-groot-ouma (x 100 000) ouma? Dit is alles in die bene en heupe. Verskillende diere loop op verskillende maniere; jou bene is nie dieselfde as 'n kat se bene nie, en 'n kat se bene is nie dieselfde as 'n muis sin nie.

Lucy is beslis ontwerp om regop op twee bene te loop, en haar voete was soos ons sin gevorm. Sy het egter nie so goed soos jy geloop of gehardloop nie, maar sy het 'n snaakse waggel gehad. Die feit dat sy nie baie vinnig kon hardloop nie, beteken waarskynlik dat sy nie 'n groot jagter was nie. As Lucy enige (rou) vleis geëet het, was dit waarskynlik omdat sy 'n ou dooie dier gevind het. Smaaklik!

Die familie van Shanidar Grot

Die familie van Shanidar grot se Ongelooflike ontdekkings oor menslike evolusie was nie net in Afrika gemaak nie.

In 1957 het die Amerikaanse argeoloog, Ralph Soleck, en sy span die berge van Noord-Irak verken. Soos hulle hoër en hoër geklim het, het hulle op die enorme Shanidar-grot afgekom, 'n perfekte tuiste vir prehistoriese mense.

Hulle het die koel donker grot binne gegaan en in die aarde begin grawe. Weg gestee in hierdie berge het hulle 'n fantastiese ontdekking gemaak – krale en klip gereedskap wat 50 000 jaar gelede deur 'n groep Neanderdal mense agter gelaat was!

Die Neanderdal mense was die naaste neefs. In baie opsigte het hulle soos ons gelyk en opgetree. Hulle het in grotte gewoon, wilde diere gejag, hul dooies begrawe en selfs klein kunswerke gemaak. Hulle het effens ander skedels as ons gehad en hulle was 'n bietjie korter en breër. Stel jou 'n familie van professionele stoeiers voor en jy is in die regte rigting.

Namate geraamte na geraamte was uit Shanidar-grot herwin, dit het meer bewyse na vore gebring van hoe soortgelyk Neanderdal mense aan ons was. Die beste voorbeeld kom van die skedel van 'n manlike Neanderdaller genaamd Shanidar 1. Toe Shanidar 1 jonk was, is hy baie erg oor die kop geslaan. Nie 'n klein stamp nie, maar 'n lewensgevaarlike besering wat verskriklike skade aangerig het.

Shanidar 1 was waarskynlik blind en doof aan die beseerde kant van sy kop. Die wond het ook veroorsaak dat sy arm en been nie behoorlik gegroei het nie. Vir iemand wat vir 'n lewe moes jag, sou jy dink dit moet ramspoed beteken, maar dit was nie die geval nie.

Soos dit geblyk het, het Shanidar 1 geleef totdat hy ongeveer 45 jaar oud was. Nie te sleg vir 'n grotman nie! Dit het beteken dat Shanidar 1 waarskynlik deur ander Neanderdallers gehelp was, heel waarskynlik sy familie en moes 'n gerespekteerde rol in hul groep gehad het.

Dit was 'n baie belangrike ontdekking. Voorheen was dit gedink dat Neanderdal mense 'n harde, onverskillige lewe gelei het. Nou weet ons dat hulle hul gesin lief gehad het en dat hulle het vir mekaar om gegee het, net soos ons.

Die baba wat lief
was om te klim

In 2000 was Zeresenay Alemseged en sy span besig om in die Dikika-streek van Ethiopië uit te graawe, 'n deel van die gebied was genaamd die Groot Skeurvallei. Die streek is warm en droog, maar dit is 'n wonderlike plek om antieke mense te bestudeer.

Terwyl die span emmer na emmer deur die stof gesif het, op soek na enige leidraad, het hulle 'n klein, oulike en ongelooflik belangrike fossiel ontbloot: die 3,3 miljoen jaar oue oorblyfsels van 'n 3-jarige Australopithecus (probeer dit vinnig sê).

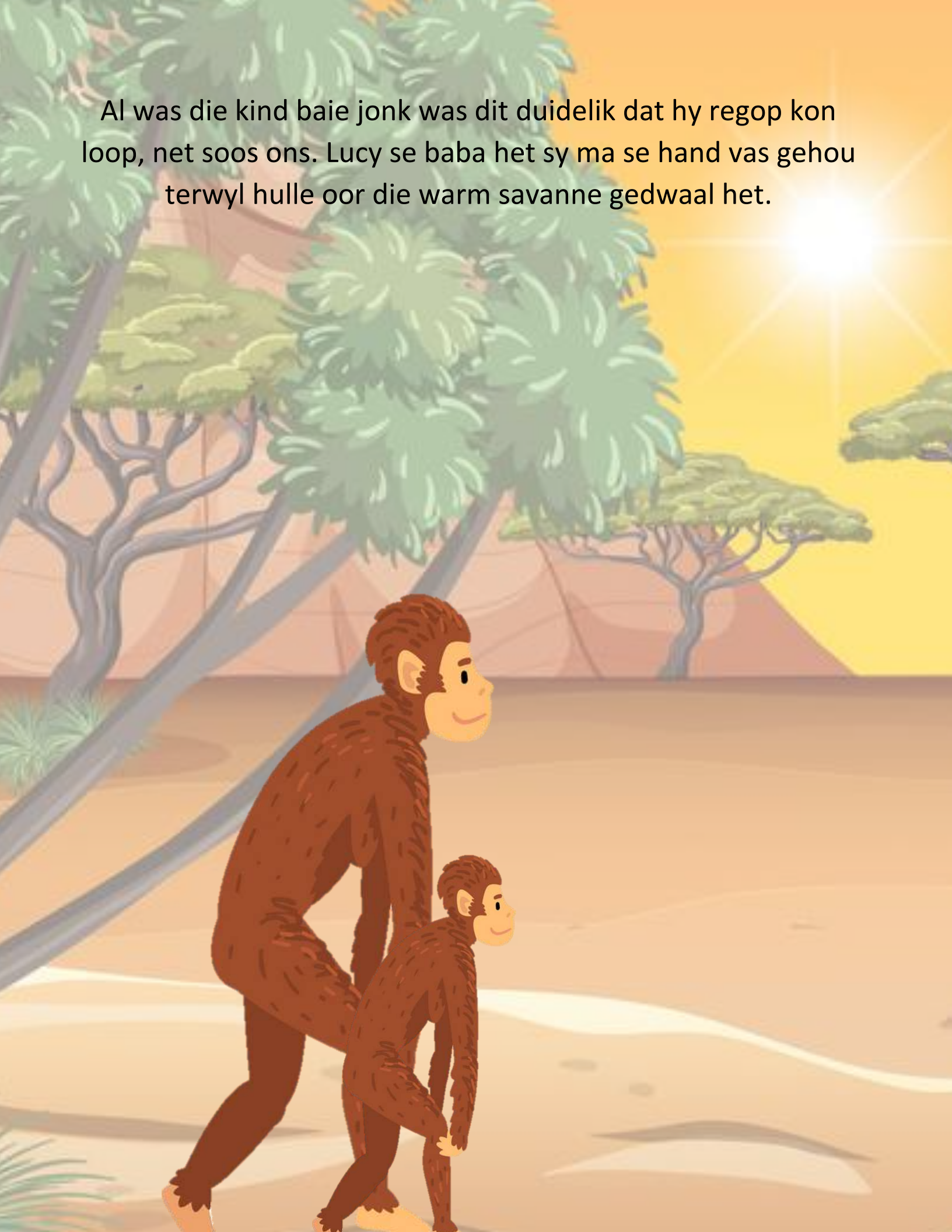
Zeresenay het geweet dit was 'n spesiale ontdekking. Dit is ongelooflik skaars om bene te vind wat meer as 3 miljoen jaar oud is, maar dit is selfs moeiliker om die oorblyfsels van kinders te vind omdat hul bene broos is en minder geneig is om te fossileer.

Zeresenay het die kind "Lucy se baba" genoem ter ere van die ander bekende Australopith-ontdekking. Wetenskaplikes het begin werk om die oorskot te bestudeer.

Al was die kind baie jonk was dit duidelik dat hy regop kon loop, net soos ons. Lucy se baba het sy ma se hand vas gehou terwyl hulle oor die warm savanne gedwaal het.

Die vinger- en toonbene was geboë, soortgelyk aan moderne sjimpansees en gorillas. Moderne ape het hierdie kenmerke om hulle te help om bome te klim. Dit dui daarop dat Lucy se baba dieselfde ding gedoen het.

Hoekom sal 'n dier wat op twee bene loop ook goed moet wees om te klim? Ons weet nie vir seker nie, maar ons kan 'n paar opgevoede raaiskote maak. Lewe in die savanne in Afrika kan baie gevaarlik wees.

Die area is vol leeus, hiënas en jagluiperds, diere wat jou absoluut graag vir ontbyt wil eet. Australopiete soos Lucy se baba het dalk snags in bome geklim om hulle teen roofdiere veilig te hou. Jy wil nie soggens wakker word en 'n hiëna ontdek wat jou voete lek nie!

Lucy se baba is 'n goeie voorbeeld van hoe stadig mense aangepas het, of ontwikkel het, oor miljoene jare. Al het hulle soos moderne mense op twee bene geloop, het Australopiete steeds baie ooreenkomste met ander ape gehad. Selfs tot vandag toe vind ons dit steeds lekker om te klim - miskien is dit die aap binne-in jou!

THINK

DIGITAL ACADEMY

